

РЕЦЕНЗИЯ

върху материалите, предоставени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование Природни науки, математика и информатика, професионално направление ПН4.4. Науки за земята, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“, по дисциплината „Защитени природни територии“.

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр.36/ 29.04.2025 г. и в сайта на Лесотехническия университет, с код на процедурата ELA-AsP-0425-165 за нуждите на катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“ към Факултет „Екология и ландшафтна архитектура“, като кандидат участва гл. ас. д-р Христина Страхилова Банчева-Преславска.

Рецензент: д-р Екатерина Димитрова Павлова, професор, по Професионално направление 4.4. Науки за земята, от Лесотехнически университет (пенсионер).

1. Кратки биографични данни за кандидата

Гл.ас.д-р Христина Банчева-Преславска е родена на 17.04.1985 г. Средно образование завършва в Испанската езикова гимназия „Мигел де Сервантес“ София, през 2004 година. През 2005-2009г. се обучава в Лесотехнически университет - образователно квалификационна степен „бакалавър“, специалност „Екология и опазване на околната среда“, през 2009-2010г.в Химикотехнологичен университет-образователно квалификационна степен „магистър“, специалност „Опазване на околната среда и устойчиво развитие“.

През 2017г. в ЛТУ защитава докторска дисертация на тема „Съвременни подходи при организация на образователни дейности в защитени територии“. В катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“ е асистент от 2017г., а от 2018г. е гл. асистент. За кариерното развитие на гл.ас.д-р Христина Банчева-Преславска допринася и работата през периода 2010 – 2024г. по 31 проекта, като ръководител, експерт, оценител. Има 5 броя отличия и награди и 3 пъти е била степендиант по програми. Участвала е 35 пъти в конференции, в 12 семинара, в 14 различни видове обучения в т.ч. 5 в Германия. Ползва немски, испански, английски и португалски езици.

Трудовият стаж на кандидата като преподавател в ЛТУ е 8г. и 4 месеца /към 30.05.2025 г./

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискуемите съгласно Правилника за РАС в ЛТУ.

Представените от гл. ас. д-р Х. Банчева-Преславска документи показват, че процедурата по обявяване и кандидатстване за конкурса са спазени. Представени са всички необходими документи, посочени в чл.65 а, ал.4 от Правилника за развитие на академичния състав в ЛТУ. Изпълнени са изискванията на Закона за развитие на

академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение, вкл. Минималните национални изисквания за професионалното направление ПН 4.4 Науки за земята .

Сравнителна оценката за съответствие с минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ показва, че те са съобразени с нормативните изисквания, заложи в ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ). Общо по всички наукометрични показатели, при минимални изисквания от 400 точки, кандидатът е реализирал 517 точки.

Сравнителна оценка на показателите представени в Индивидуалната справка

Група показатели	Брой минимални точки за „доцент“	Изпълнени брой точки
A1	50	50
B3	100	100
G6	200	20
G7		221
D11	50	85
D12		27
D13		14
Общ брой точки	400	517

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата (работа със студенти и докторанти)

През 8 годишната си преподавателска дейност, гл.ас. Банчева-Преславска е взела участие в обучението на студенти от специалност „Екология и опазване на околната среда“, „Ландшафтна архитектура“, „Алтернативен туризъм“, „Устойчив туризъм“ и „Горско стопанство“. Провежда лекции, упражнения и практики . През учебната 2017-2018г. за спец. Горско стопанство , „бакалавър“, като асистент води упражнения по дисциплината „Защита срещу ерозия и порои.“ От 2018 г. до сега , като гл. асистент провежда лекции и упражнения за спец. ЕООС - ОКС „бакалавър“ по уч. дисциплини Защитени природни територии (30 ч.лекции, 30 ч. упражнения и 9 ч.практики) , за ОКС „магистър“ по уч. дисц. Екотуризъм (30 ч.лекции, 30 ч. упражнения) , по уч.дисциплина Устойчив туризъм (30 ч.лекции, 30 ч. упражнения) и по уч.дисц. Изследователски подходи и методи в екологията (15 ч.лекции и 15 ч. упражнения) . За спец. Ландшафтна архитектура, уч. дисциплина Защитени природни територии в България (30 ч.лекции, 30 ч. упражнения) .За спец. Алтернативен туризъм , за ОКС „бакалавър“ , уч. дисциплина Екотуризъм (30 ч.лекции, 30 ч. упражнения, 10 ч. учебна практика).

Извънаудиторната учебна дейност включва: научно ръководство на защитили дипломанти -1, рецензии на дипломни работи в Център за продължаващо обучение „учител“ - 3 и 4 в ОНС „бакалавър“ за спец. ЕООС. В ОНС „магистър“ е научен ръководител на 2 дипломанти, консултант на 2 и рецензент на 2. Автор и съавтор е на 4 учебни програми за

специалностите „Екология и опазване на околната среда“, „Ландшафтна архитектура“ и „Алтернативен туризъм“. Член е на комисията по научната дейност и качеството на обучение към ФЕЛА. Има активно участие при организиране на събития, инициативи със студенти и ученици. Ръководи педагогически практики.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

Кандидатът Гл.ас.д-р Христина Банчева-Преславска участва в конкурса с:

- Монографии - 1 бр.
- Книги - 2 бр.
- Публикации - 24 бр.

4.1 Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти

- 11 броя

4.2 Характеристика на публикуваните научни резултати

По вид:

- Публикации в научни списания - 24 бр.
- Публикации в сборници от научни форуми - 2 бр.
- Научнопопулярни публикации . 5 бр.

По важност:

- Статии в списания с Импакт-фактор - 6 бр (№ № 1, 10, 12, 18, 19, 23) - **25%**
- Статии в списания реферирани и индексирани в Web of Science и SCOPUS - 6 бр. (№ №4, 5, 6, 9 ,11,13) - **25%**.
- Статии в списания без Импакт-фактор - 12 бр.(№ № 2, № 3, 4, 7, № 8, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22,24) - **50%**.
- Доклади в сборници от научни форуми - 2 бр. - № 22, № 24- публикувани са в списания от група 3.
- Пленарни доклади - 11 бр.- №№ 2, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 22, 24. – публикувани са в списания от група 1, 2, 3.

Място на публикуване:

- Статии в реферирани в Web of Science и SCOPUS български и чужди списания - 12 бр.- (№ № 1, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 18, 19, 23) - **50%**
- Статии в реферирани български и чужди списания реферирани извън Web of Science и SCOPUS - 8 бр. (№ № 2, 3, 7, 14, 15, 16, 20, 21) - **33 %**.
- Статии в нереферирани български и чужди списания с научно рецензиране —4 бр.- (№ № 8, 17, 22, 24) - **17%**.

От тях:

- ✓ Публикации в сборници от международни научни форуми - 1 бр. (№ 24).
- ✓ Публикации в сборници от национални научни конференции, сесии и семинари - 1 бр. (№ 22).

✓ Публикации в научни трудове на университети и институти - 2 бр. (№ 8 и № 17).

Език, на който са публикувани:

- На български език - 9 статии, 1 монография, 1 студия, 1 книга;
- На чужд език - 15 бр.;

Брой на съавторите:

- Самостоятелни - 11 статии, 1 монография, 1 книга .;
- С един съавтор - 8 статии, 1 бр.студия
- С двама съавтори - 5 бр.;

4.3 Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

- Общо – 12 цитирани труда в 18 публикации (48%)

Според типа на цитиранията:

- Цитирания в реферирани и индексирани научни списания, поредици и сборници от конференции – Web of Science и SCOPUS - 17 бр. –

52% - общ IF16,466.

- Цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 16 бр. - 48%.

4.4. Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

Приемам тематично обособените от глас д-р Х.Банчева-Преславска 3 направления на приносите в публикуваните резултати.

1 Направление - *Съвременно състояние и управление на защитени територии с национално и международно значение.*

За монографията, глас.д-р Х. Банчева-Преславска е формулирала 5 научни, 5 научно-приложни и 3 приложни приноса. За останалите публикации към това направление са посочени 5 научни и 5 научно-приложни приноси.

В обобщен вид, считам, че по-значими са следните научно-приложните приноси:

- На базата на литературен анализ и собствени проучвания е предложен методичен подход с набор от критерии и индикатори за ефективно управление на националните паркове. (В.3).
- Въз основа на анализ на състоятието на 49 природни обекта (3 национални парка, 11 природни парка и 35 поддържани резервата), 4 от тях се предлагат за включване в Зеления списък на IUCN (Национален парк Централен Балкан, Природен парк Българка, Природен парк Персина и Природен парк Беласица). Препоръчано е да започнат процедура за кандидатстване, с цел присъединяването им към мрежата на IUCN (Г7.1).
- Оценено е актуалното състояние на мрежата от защитени територии в Северозападна България от гледна точка значението им за опазване на биоразнообразието и режимите на управление. Въз основа на резултати от проучените природни

характеристики на съществуващите защитени територии е направено предложение да бъде обявен „Природен парк“ (Г 7.6).

- Предложено е интегрирано управление на защитените местности Шабленско езеро и Дуранкулашко езеро като се организира комплексен мониторинг и екообразование, което да бъде непрекъснат процес (Г8.1).
- Направена е оценка на ерозията, като процес за създаване на уникални природни забележителности със значение за опазване на геоложкото и биологичното разнообразие и е извършен анализ на природни забележителности от Стоте национални туристически обекта (Г7.15).
- Предложени са подходи за контрол на ерозията в национални и природни паркове (Г7.20), интердисциплинен подход за лесомелиоративни мероприятия за борба с ерозията (Г7.16) и противоерозионни мерки за дългосрочното запазване на Природна забележителност Мелнишки пирамиди (Г7.2).

2 Направление - Възможности за развитие на екотуризъм в защитени територии, включително разработване на подходи за провеждане.

Формулирани са 9 научно-приложни приноси.

В обобщен вид, по-значими са:

- Разработени са различни подходи за организация на екотуризъм и създаване на екомаршрути, включващи обекти от мрежата на защитените територии с различен режим на управление (Г7.4, Г7.5, Г7.6, Г7.7).
- Оценен е природния потенциал за развитие на екотуризъм в 73 обекта от мрежата на защитените територии в Северозападна България - областите Видин, Монтана и Враца, и са предложени конкретни специализирани флористични, фаунистични и комплексни маршрути (Г7.6, Г7.7).
- Установена е възможност за реализиране на нови специализирани екомаршрути в Природен парк Врачански Балкан и са разработени предложения за флористични и фаунистични маршрути, които концептуално допълват съществуващата инфраструктура и популяризират консервационната значимост на защитената територия (Г7.4).
- Въз основа на проучените 30 защитени територии в 8 приморски общини е предложено, съществуващите практики, в които преобладава орнитологичния туризъм, да бъдат обогатени с флористични екомаршрути до места с редки, застрашени и защитени растителни видове, лонгозни гори, вековни дъбово-букови гори и обекти на неживата природа (Г7.5).
- Разработени и верифицирани са подходи за провеждане на екотуризъм в защитени територии с фокус върху информационно-образователните му функции, които съчетават екотуризъм и обучение, предоставят възможности за провеждане на зелени училища и подкрепа на местните общности от туризма, и могат да се използват от различни организации – паркови дирекции, туроператори, НПО и др. (Г7.12, Г7.14, Г7.18, Г7.23, Г8.1).

3 Направление - Подходи в обучението по екология и опазване на околната среда

Формулиране са 2 научно-приложните приноси.

В обобщен вид, приносите на публикуваните резултати в това направление са на база направени литературни обзори и аналитични прегледи на теоретични и научно-приложни литературни източници за прилагани подходи с цел осигуряване качеството на неформалното образование за устойчиво развитие. Разгледани и анализирани са ключови политически и стратегически документи, които засягат образованието, природозащитата и устойчивото развитие. Анализирано е състоянието на формалното и неформалното образование за устойчиво развитие с екологична насоченост и работата с младежи (Г7.8, Г7.13, Г7.17, Г.21, Г7.22, Г7.24).

Като приложни приноси са посочени 4 бр. наръчници за екообразование с различни целеви групи (Ж1, Ж2, Ж3, Ж4).

5. Оценка на личния принос на кандидата

Публикуваните 13 самостоятелни научни разработки и 8 публикации, на които е водещ автор, ми дават основание да преценя, че и в колективните публикации, на които е втори автор, има определен личен принос в реализираните приноси.

6. Критични бележки

Част от приносите в научните публикации не са обобщени и систематизирани. Някои имат описателен характер. В представената справка към научните приноси не е необходимо да се посочват различни активности на кандидата в различни направления - като експертна и консултантска дейност, участие в конференции, кръгла маса, дипломни работи, рецензии на дипломни работи.

Препоръчвам:

- В научно-изследователската си работа да включи повече теренно-проучвателна дейност. Да прилага методични подходи свързани с оценка на структурата и функциите на уязвими местообитания и особено тези с европейска значимост, както в територии под режим на защита, така и такива, които са обект на туризъм.
- В предлаганите екопътеки, с теренна работа да се осигурява по-детайлна информация за природни обекти, процеси и явления по ландшафтен или географски признак, което е от значение за познавателния, рекреационен и културен туризъм.
- В научните си изследвания да работи и със специалисти от различни направления, което ще обогатява знанията за различните категории защитени територии. Това ще помага и за по-устойчивото им управление.

7. Лични впечатления

Като преподавател познавам гл. ас. д-р Х. Банчева-Преславска от 2006 г. Впечатленията ми от това време са, че тя е дисциплинирана, силно мотивирана за получаване на знания по избраната специалност, с отлични резултати на изпитите по уч. дисциплини Екология и Екологичен мониторинг, които съм преподавала.

От представените документи по конкурса, се вижда, че е много добре организиран преподавател, в учебните програми по преподаваните дисциплини са включени въпроси, с които студентите получават актуални знания. Има етично поведение с колегите и поддържа близък контакт със студентите. Активна и последователна е като научен работник, ангажирана е с формалното и неформалното образование за устойчиво развитие с екологична насоченост за различни целеви групи.

8. Заключение

Във връзка с посоченото по-горе, предлагам гл. ас. д-р Х. Банчева-Преславска да бъде избран за „доцент“ по дисциплината Защитени природни територии, в Професионално направление ПН 4.4. Науки за земята, научна специалност Екология и опазване на екосистемите

Подпис на рецензента:

Рецензията е предадена на:

29.08.2025г.